

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Instituții și Autorități 700 Lei pe 1 an
 . . . . . 500 Lei pe 1 an
 . . . . . 400 Lei pe 1 an
 Un număr simplu . . . 50 Lei
 Un număr dublu . . . 35 Lei
 Un număr vechiu . . . 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 53.
 Telefon 590. Administrația: Strada Iuliu
 Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
 unde se primesc abonamente și orice
 cereri de adîie. Telefon 630.

Director fondator și redactor responsabil: **VASILE M. DIMITRIU** Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Colaboratori:

Alexandrescu Traian
Fost Prim-președinte de Tribunal
Avocat din București

Anca Justin Leontin
Judecător Trib. Cluj

Bulgăraș-Popov Ad. Gr.
Avocat Contencios CFR Cluj

Ceur Aslan Ernest
Consilier la Curtea de Apel Timișoara

Balașiu Paul
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Bartha Ignat
avocat din Cluj

Boila Romul
Profesor la Universitatea din Cluj

Botez Corneliu
Consilier la Inalta Curte de Casație

Dimitriu Vasile
Profesor la Universitatea din București

Docan P. George
Președinte Tribunalul Buzeu

Filipescu Constantin
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Filipescu Ricard
Judecător tribunalul Cluj

Hajieganu Emil
Profesor la Universitatea din Cluj

Kis Mauriștu
Profesor universitar pensionar

Lazar Aurel
Fost ministru, Avocat Oradea-Mare

Maria Alexandru
Prim președintele Curții de Apel
Timișoara

Micșa Pompel
Prim președintele Curții de Apel Cluj

Munteanu Victor
Avocat din Sibiu

Negrea Camil
Profesor la Universitatea din Cluj

Onișor Victor
Profesor la Universitatea din Cluj

Pastia P. Vasile
Judecător la Trib. Cluj

Petrescu F. Vasile
Judecător de ședință la Trib. Sibiu

Popp Romulus
Prim președintele Curții de Apel
Brașov

Porușiu Petre
Profesor la Universitatea din Cluj

Praporgescu Ștefan
Consilier la Curtea de Apel Oradea-Mare

Radu Iorgu
Profesor la Universitatea din Cluj

Sfetcu Emilian
Judecător șef la ocolul Mercuria-
Sibiului

Stăncescu Ștefan
Prim președintele Curții de Apel
Oradea-Mare

Tolciu Ioachim
Avocat din Cluj

Tănăsescu Teodor
Consilier la Curtea de Apel din Cluj

Xantopol Constantin
Fost magistrat, Avocat din Cluj

C U P R I N S U L

1. Activitatea Curții de Casație pe anul 1927. Discurs inaugural . . . . . de *Oscar N. Nicolescu*
Prim Președinte la Inalta Curte de Casație
2. Modificarea unor articole din legea de organizare judecătorească. Observări.
3. Rezumate de jurisprudență stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Inalta Curte de Casație.

BANCA CHRISSOVELONI

SOCIETATE ANONIMĂ ROMÂNĂ

CAPITAL
ȘI REZERVE
LEI 350,000.000
SUCURSA LA CLUJ
SEDIUL CENTRAL BUCUREȘTI

Sucursale: Constantinopol, New-York,
Brăila, Constanța, Galați, Sibiu. // Bănci
afiliate: Banca de Devize și Lombard, București,
Banca Ardeleană Casa de Economie Cluj, Chris-
soveloni & Co. Paris, Chrissoveloni & Co. Viena
TELEFON: 379, 62, 427, 980

"AGRICOLA"

SOCIETATE ANONIMĂ DE ASIGURĂRI GENERALE

Fondată
1906

Fonduri de garanții Lei: 35,473.258

Primește asigurări în toate ramurile

Direcțiunea generală: București, Calca Victoriei Nr. 11.
Direcțiunea regională: Cluj, Strada Nicolae Iorga Nr. 11.

Reprezentanțe: Toate orașele din România

Banca Ardeleană și Cassa de Economii S. A. R.

Cluj, Piața Unirii Nr. 32. (Casa proprie)

Fondată
în anul
1894

Este cointeresată cu: Banca Chris-
soveloni, București și Banca Comer-
cială Ungară din Pesta, Budapesta.

Sucursale: Arad, Brașov, Oradea,
Sibiu, Târgu-Mureș, Turda.

CASA DE PĂSTRARE ȘI BANCA DE CREDIT DIN CLUJ SOC. AN.

CLUJ, PIATA UNIRII

Capitaluri
proprii Lei
77,000.000

7

SUCURSALE:
IN DEJ, DICIOSÂN.

Electuază
avantajos
orișice ala-
ceri bancare

MARTIN, ALBA-IULIA ȘI TÂRGU-MUREȘ

Banca Generală a Țării Românești București,

Brăila,
Brașov, Cluj,
Constanța, Craiova,
Galați, Giurgiu, Oradea,
Mare, Ploești, Sfântul
Gheorghe, Târgul
Măgurele

Societate Anonimă

Capital vărsat Lei 60,000.000 // Rezerve Lei 50,000.000
Adresa Telegrafică: „GENEROMANA”

BANCA CENTRALĂ

Secția de
cereale - Secția
de colanta'e - Fab-
rică de surrogat de cafea
„Centrala” - Secția specială
pentru ciment - Secția de
Bancă și devize - Execută tot
felul de tranzacțiuni bancare,
plăți pe toate piețele interne
și streine - Depunerile se
fructifică în condițiile cele
mai favorabile

PENTRU INDUSTRIE ȘI COMERT
SOCIETATE ANONIMĂ IN CLUJ
Strada Regina Maria Nr. 1-3

Capital: Lei 50,000.000
Fonduri: Lei 20,000.000

Legături directe cu America!

Industria Sârmei S. A. Cluj

Fabrica: Ghiriș

Fabricăm: Sârmă laminată, Fier de beton, Scoabe,
Cue de tot felul, Sârmă arsă, arămită, Sârmă
de oțel, Arcuri de mobile, Sârmă
ghimpală, Agrafe.

Cereți oțerta dela singurul incredintat cu vânzarea produselor noastre:

FERARIA S. A. Cluj, Cal. Victoriei 29

Telefan: 4-40, 3-47 - Adresa telegrafică: „Feraria” Cluj

Ardealul Juridic

Revistă de Drept și de Unificare Legislativă
Doctrină, Jurisprudență, Legislație comparată

Revista apare regulat la 1 și 15 a fiecărei luni afară de lunile de vacanță Iulie și August (iar în cursul anului excepțional ca număr dublu) când apare odată pe lună

Abonamentul pentru Institutul și Autoritățile
 . . . . . 700 Lei pe 1 an
 . . . . . 500 Lei pe 1 an
 . . . . . 400 Lei pe 1 an
 Un număr simplu . . . . . 30 Lei
 Un număr dublu . . . . . 35 Lei
 Un număr vechi . . . . . 40 Lei

Redacția: Str. Calea Victoriei No. 55.
 Telefon 590. Administrația: Strada Iuliu
 Maniu 8 (Radio Reclame România S.A.)
 unde se primesc abonamente și orice
 cereri de adf. Telefon 630

Activitatea Curței de Casație în anul 1927

(Discurs rostit cu ocazia deschiderii anului judecătoresc la Casație în ziua de 9 Ianuarie 1928)

În ce privește activitatea Curții, se constată din datele statistice că Secțiunile unite ale Inaltei Curți au pronunțat 60 de deciziuni, că secția I a Inaltei Curți, în cele două complete în cari judecă obicinuît, a pronunțat 1581 de deciziuni; secț. II, 6004, dintre cari 5582 penale, iar 422 civile; secț. III, 1074 deciziuni. Afară de acestea, Curtea constituită în diferite complete speciale, a mai pronunțat încă un număr de 1344 de deciziuni, și anume: 192 de deciziuni privitoare la contractele de închiriere prelungite, 574 de deciziuni relative la verificarea titlurilor de proprietate în Dobrogea-Nouă; și 578 de deciziuni în materie de încetățenire. Din totalul general al acestor cifre rezultă că Inalta Curte în cursul anului trecut a pronunțat 10.063 deciziuni, ceea ce constituie o dovadă vie de muncă intensă și rodnică ce a depus.

O mare parte din chestiunile, asupra cărora Inalta Curte a avut să statueze în Secțiuni unite în anul judecătoresc expirat, s'au prezentat și în anii trecuți primind soluțiunea lor. Astfel este chestiunea de inconstituționalitate a unor dispozițiuni din legile pentru reforma agrară, aceea de inconstituționalitate a unor articole din legea Dobrogei-Nouă și aceea de inconstituționalitate a art. 1 și 55 din legea asupra contribuțiunilor directe cari înființează un impozit subiectiv, impozitul global, în care se cuprinde și produsul dividendelor rentei amortibile de Stat sau a altor obligațiuni, scutite de orice impozit prin legea lor de emisiune. Toate aceste dispozițiuni au fost declarate conforme cu principiile din pactul nostru fundamental,

Afară de acestea, Curtea de Casație, tot în secțiuni unite, a mai rezolvit, între altele, și chestiunea mult discutată, care deviza chiar două din secțiunile Curții, relativă la efectele pactului comissoriu. Inalta Curte a decis, pe de o parte, că atunci când într'un contract, în speță, într'un contract de arendare, părțile au stipulat pactul comissoriu expres pentru neplata arendei la timpul și în locul convenit, debitorul nu este în culpă și pactul comissoriu nu operează, dacă el dovedește că la termen s'a prezentat la domiciliul creditorului, după cum era prevăzut în contract, spre a plăti și că acesta, printr'un fapt al lui, l'a pus în nepuință de a se libera, fără ca debitorul să fie obligat a face creditorului și oferte reale; iar, pe de altă parte, că prezentarea debitorului la domiciliul creditorului și refuzul acestuia de a primi suma oferită pot fi dovedite prin proba testimonială.

Curtea nu a admis părerea contrarie după care, pentru îndepărtarea efectelor pactului comissoriu și rezilierea de drept a contractului, nu este suficientă prezentarea debitorului la domiciliul creditorului și refuzul injust al acestuia, ci mai trebuie ca debitorul să facă creditorului și oferte reale.

În adevăr, după cum se arată în considerentele deciziunii pronunțate, pactul comissoriu și ofertele reale sunt două operațiuni juridice distincte cari nu pot fi confundate: pactul comissoriu, care operează de drept rezilierea contractului în care este stipulat, constituie sancțiunea, pedeapsa neîndeplinirii obligațiunii de plată la termenul convenit, neplata care implică neglijență, rea voință sau nepuință din partea debitorului de a executa angajamentul contractat; ofertele reale, însă, reglementate de codul civil în art. 1114 și urm., sunt mijlocul pentru debitor de

a se libera în mod forțat, când creditorul refuză plata; prin urmare, când se constată în fapt că debitorul a oferit în persoană creditorului său plata obligațiunii contractate și că aceasta nu a putut fi efectuată din cauza creditorului, care printr'un fapt imputabil lui a pus pe debitor în nepuința de a se libera la termenul prevăzut în contract, nici legea, nici echitatea nu îngăduesc aplicarea unei pedepse pe care părțile au prevăzut-o numai pentru cazul când debitorul ar fi în întârziere de plată. În asemenea condițiuni, existând culpă, exclusiv din partea creditorului, pactul comisoriu nu operează și nu reziliază de drept contractul. Astfel fiind, creditorul nu va mai putea cere justiției constatarea rezilierii de drept a convențiunii, ci numai desființarea ei potrivit dispozițiilor edictate de art. 1201 c. civ., în virtutea condițiunii rezolutorie tacite subînțeleasă în contractele sinalagmatice, desființare pe care debitorul poate să o înlăture în cazul când creditorul ar persista în refuzul de a primi plata, recurgând atunci la oferte reale. Este evident, că culpa creditorului, refuzul de a primi plata, cum ar fi împrejurarea de a nu se găsi la domiciliu când a stipulat plata la anume dată și efectuarea ei la domiciliul său, poate fi dovedită cu matori, căci, în acest caz, este vorba, nu de un fapt juridic, de plată, ci de un fapt material pentru a cărui dovedire sunt admise toate mijloacele de probațiune.

Trecând acuma la chestiunile ce s'au judecat după divergență, de secțiunile respective ale Curții și a căror soluționare a întâmpinat dificultăți din cauza insuficienței textelor de lege ce urmau a fi aplicate, semnalează dintre ele pe cele ce urmează :

În materie penală, este știut că în contra deciziunilor Camerei de punere sub acuzare, când este vorba de crimă, acuzatul poate face recurs în cazurile prevăzute de art. 324 c. p. p. — cari nu sunt limitative — în termen de 5 zile dela interogatoriul luat de președintele Tribunalului, dacă deciziunea și actul de acuzare au fost comunicate acuzatului, iar în caz contrariu, termenul începe a curge dela data acestei comunicări, iar nu dela interogatoriu. Dar în contra deciziunilor Camerei de punere sub acuzare în materie corecțională, care este termenul de recurs și de când curge? Legea tace. În lipsă de un text care să prevadă soluțiunea, Inalta Curte a fost condusă forțamente să aplice principii

general din art. 396 c. p. pen. referitor la recursul în contra hotărârilor penale, și a decis că termenul de recurs pentru inculpat este de 3 zile libere dela pronunțarea deciziunii Camerei. Această soluțiune însă prezintă în practică inconvenientul ușor de constatat dacă se ține seama, pe de-o parte, că după codul de proc. pen. Camera de punere sub acuzare cercetează afacerile ce-i sunt supuse, nu în ședință publică ci în ședință secretă, în neprezența inculpatului și după memorii scrise, fără ca el să fie încunoștințat de ziua în care Camera se pronunță asupra opozițiunii ce a lăcut, iar, pe de altă parte, că deciziunile ei în materie corecțională nu se comunică inculpatului. Este dar necesar că în noul cod de procedură penală, ce se va întocmi în vederea unificării legislațiunii, să se introducă sistemul ca deciziunile Camerei de punere sub acuzare să fie notificate inculpatului și în materie corecțională, și că termenul de recurs să înceapă a curge dela această notificare.

Tot în materie penală, Inalta Curte a avut a se pronunța dacă constituie delictul de escrocherie prevăzut și penat de art. 334 c. p. faptul unui individ de a fi amăgit prin manopere dolosive și cu intențiune frauduloasă pe altul spre a-l face a-i remite sume de bani sau valori pentru a executa un act ilicit sau imoral convenit între dânsii. Dificultatea provine de acolo că pentru ca să existe delictul de escrocherie se cere, între alte elemente, și prejudiciu sau posibilitatea de prejudiciu, adică o pagubă reală a cărei reparare să se poată reclama în justiție, așa că faptul de mai sus va constitui sau nu o escrocherie după cum se va recunoaște sau se va refuza celui înșelat dreptul la o acțiune în repetițiune a sumelor sau valorilor remise în baza acelei convențiuni ilicite sau imorale.

Cu privire la această acțiune există o foarte vie controversă. Inalta Curte, în cazul ce i-a fost supus spre judecare, de turpitudine din partea ambilor contractanți, a decis, după divergență, că conform principiilor de drept civil acțiunea în repetițiunea sumelor remise în executarea unei convențiuni ilicite sau imorale este admisibilă pentru că, pe de-o parte după art. 966 și 968 obligațiunea fără cauza sau întemeiată pe o cauză falsă sau nelicită, adică proibită de lege, contrariu bunelor moravuri sau ordinii publice, nu poate avea nici un efect, și ea ar produce un efect

și chiar important, dacă cecece s'a primit în execuțiunea unei asemenea obligațiuni s'ar putea reține în mod definitiv; iar, pe de altă parte, pentru că cecece se plătește în virtutea unei obligațiuni nule este plătit în debit și art. 992, 993, 1092 c. civil, cari stabilesc și dezvoltă principiul că cecece s'a plătit fără a fi datorit este supus repetițiunii, sunt concepute în termeni absoluți și nu fac nici o excepțiune.

Opiniunea contrarie, care refuză acțiunea în repetițiune în convențiunile ilicite sau imorale, învoacă doctrina romană. Jurisconsultii români, în adevăr, nu admiteau acțiunea în repetițiune în caz de turpitudine tantis tantum, căci, după cum se exprima jurisconsultul Paul, nemo auditur propriam turpitudinem allegans, și nici în cazul de imoralitate în acelaș timp din partea accipientului și din partea tradentului — turpiter datum et acceptum — de oarece dânșii ziceau: in pari causa melior est conditio possidentis et cessat repetitio, dar ei admiteau acțiunea când turpitudinea exista numai din partea aceluia care a primit — turpiter acceptum — d. ex.: ne sacrilegium facias, ne hominem occidas. — Această doctrină romană, primită în general de vechiul drept francez, nu a fost însă consacrată nici de codul Napoleon, nici de codul civil român și este în opozițiune cu textele și cu spiritul legii.

Pe temeiul acestor considerațiuni, Inalta Curte recunoscând celui înșelat dreptul de repetițiune a sumelor vărsate, a declarat că faptul mai sus indicat constituie delictul de escrocherie, prevăzut și penat de art. 334 c. p.

Este de observat că în Franța, jurisprudența a ezitat mult asupra acestei acțiuni în repetițiune a lucrului remis în baza unei convențiuni ilicite sau imorale. Sub influența principiilor de drept formulate de Pothier, ea a început prin a aplica în mod absolut maxima romană: nemo auditur propriam turpitudinem allegans și apoi, condusă de considerațiuni practice, s'a îndepărtat dela ea încetul cu încetul într'un număr mare de cazuri până ce a abandonat-o cu totul în convențiunile ilicite dar a menșinut-o în convențiunile imorale. Această distincțiune însă nu se reazămă pe lege, căci art. 1131 și 1133 codul Napoleon, după cari au fost reproduse întocmai articolele 966—și 968 din codul nostru civil, proclamă principiul absolut că obligațiunea având o cauză proibită de lege sau contrarie bune-

lor moravuri și ordinii publice nu poate produce nici un efect. În Belgia, rămasă încă sub codul civil francez, jurisprudența inclină spre a refuza acțiunea în repetițiune în toate cazurile. Unele legislațiuni străine copriind dispozițiuni formale cu privire la această acțiune și dacă ne raportăm la două dintre ele mai recente, constatăm că codul civil german promulgat în 1896 și pus în vigoare în Ianuarie 1900 reproduce în art. 817 principiile din dreptul roman și admite restituirea în cazul când cel ce a primit prestațiunea contravine unei prohibițiune legale sau bunelor moravuri, dar o refuza când cel ce o prestase este el însuși în culpă, afară numai dacă obiectul prestațiunii nu consistă în contractarea unei obligațiuni. Jurisconsultii germani arată că, această soluțiune se întemeiază pe ideea că „maestatea justiției se opune la procese de soiul aceasta și că pretoriul trebuie să fie închis acelor cari s'au înțeles pentru a viola legea”. Codul federal elvețian al obligațiunilor, revizuit prin legea din 30 Martie 1911, deși declară în art. 20 că „contractul este nul dacă are de obiect un lucru imposibil, ilicit, sau contrariu bunelor moravuri, dispune însă în art. 66” că „nu este loc la repetițiune pentru cecece a fost dat în vedere de a atrage un scop ilicit sau contrariu bunelor moravuri”.

Dacă interesul general, social, cere ca nimeni să nu tragă profit dintr'o convențiune ilicită sau imorală, și ca ele să nu dea naștere nici unui drept și dacă legea sancționează asemenea convențiuni cu nulitatea absolută, consecința directă și firească este că acțiunea în repetițiune trebuie acordată în toate cazurile.

Spre a tăia controversa și a înlătura ezitățile se impune a se introduce în cod la materia obligațiunilor, după cum prevede Laurent în ante-proiectul său de revizuire a codului Napoleon, o dispozițiune formală în sensul că „tot ce s'a plătit fără cauză sau întemeiat pe o cauză falsă sau ilicită ori imorală, este supus repetițiunii”. La obiecțiunea ce s'ar face că un asemenea sistem ar desvălui în fața justiției convențiuni ce legea și morala condamnă, Laurent răspunde în acești termeni; „Oare ordinea publică și morala nu ar fi atinse dacă acela care a tras profit dintr'o convențiune ce legea reprobă, ar putea să-l conserve? Iacă adevărata turpitudine, ca să mă servesc de limagiul roman. Trebuie în-

pedecat acest scandal, și nu există decât un singur mijloc, și anume, de a da acțiunea în repetițiune în toate cazurile" . . .

În materie civilă, s'a prezintat, între altele, și următoarea chestiune care este discutată. Partea litigantă căreia i se deferă jurământul decisoriu și care refuză pur și simplu de a-l presta, ar putea, interjectând apel în contra sentinței de condamnare, să ceară a presta jurământul înaintea instanței a doua? Jurisprudența Curții noastre a variat în această privință, și, după ce mai întâiu a decis în sens afirmativ pentru motivul, că jurământul este un mijloc de probațiune și că în virtutea principiului devolutiv al apelului, probele se pot repeta dinaintea instanței de apel, a revenit în urmă, dând soluțiunea contrarie pe care a menținut-o, după divergență, și în anul judecătoresc expirat, soluțiune în favoarea căreia militează argumente trase din chiar natura juridică a jurământului decisoriu. Într'adevăr, jurământul decisoriu are caracterul unei transacțiuni condițională și forțată, în sensul că partea litigantă, care deferă jurământul, constituie pe însuși adversarul ei judecător în propria lui cauză, cu condițiunea că dacă va presta jurământul, litigiul se va considera definitiv rezolvat în favoarea lui, așa că, odată jurământul formulat și declarat personal și concludent de judecător, adversarul trebuie să-l presteze să-l refere; în caz contrariu, el cade în pretențiunile sale, după cum se exprimă art. 1211 c. civ. Asupra acestei transacțiuni astfel formată, părțile nu mai pot reveni și ea are între dânsule puterea unei sentințe neapelabile. Fără îndoială, art. 332 c. proc. civ. prevede că procedurile doveditoare dela prima instanță se pot face din nou în apel, însă, după cum arată înalta Curte, din caracterul devolutiv al apelului nu rezultă, că în a doua instanță se poate reveni asupra recunoașterilor, mărturisirilor și transacțiilor făcute de părți la întâia instanță, ci numai că în apel se poate din nou procedea la lucrările pregătitoare atunci când dovezile administrate n'au fost complete la prima instanță.

Înalta Curte a avut de rezolvit pentru prima oară o chestiune care prezintă o deosebită importanță din punctul de vedere economic, al exploatărei miniere și care se referă la legea minelor. Art. 19 din Constituțiune declară proprietate a statului zăcămintele miniere, precum și bogățiile de orice natură ale subsolului și stabilește că o lege specială

a minelor va determina normele și condițiunile de punere în valoare a acestor bunuri, ținându-se, însă, seama de drepturile câștigate întru cât ele corespund unei valorificări a subsolului, și după distincțiunile ce se vor face în legea specială, care va fixa și maximum de durată al concesiunilor și exploatărilor și cari nu va trece de cincizeci de ani dela promulgarea Constituțiunei. În baza acestui articol a fost edictată și promulgată legea minelor din 4 Iulie 1924 ale cărei dispozițiuni relative la drepturile câștigate de proprietari sau concesionari și la durată maximă a concesiunilor au dat loc la serioase dificultăți de interpretare.

În adevăr, această lege grupează în art. 2 substanțele cari formează obiectul legii în diferite clase naturale formând pentru combustibile minerale o singură clasă, subdivizată în cărbuni și bitumine, aceasta din urmă fiind împărțită în sol de lichide și gazeiforme. Mai departe, legea în partea III, ocupându-se de recunoașterea și validarea drepturilor câștigate, stabilește în secțiunea III, care cuprinde dispozițiuni pentru bitumine, că proprietarii terenurilor cari sunt situate într'o comună pe teritoriul căreia la 1 August 1914, sau în urma acestei date, a fost o exploatare normală de bitumine, au dreptul să dispună de aceste substanțe minerale în anume condițiuni. Se naște întrebarea: care este întinderea acestui drept? cu alte cuvinte, când un proprietar are o exploatare normală, sau când în raza comunei unde este situat terenul său există o exploatare normală, numai de o singură substanță bituminoasă, d. ex.: petrol, poate oare el să ceară să i se recunoască dreptul câștigat de a exploata orice altfel de bitumine, precum ozocherită, pentru care nu există o exploatare normală, dar care face parte din subdiviziunea combustibililor minerali bitumine? sau întinderea dreptului câștigat se mărginește numai la felul substanței care făcea obiectul exploatărei normale anterioară, în exemplul luat, numai la petrol? Înalta Curte, după divergență, s'a pronunțat în sensul unei interpretări largi, pentru motivul, că legea minelor consideră substanțele bituminoase de orice fel ca un singur gen de substanță, și că proprietarul are dreptul de a exploata toate sau pe oricare dintre acele substanțe dacă în coprinsul aceleiaș comune a existat, în condițiunile prevăzute de lege, o exploatare pentru oricare, sau pentru unul

singur dintre aceste feluri de substanțe bituminoase, căci art. 256 din legea minelor nu cere ca exploatarea normală să fie chiar pentru aceeași substanță ca aceea a proprietarului care invoacă dreptul câștigat, cu atât mai mult cu cât atunci când este vorba de exploatarea celorlalte substanțe minerale în afară de bitumine, art. 245 din aceeași lege mărginește aceste drepturi ale proprietarilor de terenuri neconcesionate și neexploatate la data promulgării noii Constituțiuni, numai asupra substanței minerale exploatare la 1 August 1914, mărginire ce nu a fost prevăzută de art. 256, care se ocupă de bitumine.

Dar odată această dificultate rezolvită, se naște o altă relativă la durata maximă de validare a drepturilor câștigate de proprietarii de terenuri bituminoase. În lipsă de un text special — cari era absolut necesar — Înalta Curte a decis că trebuie să ne raportăm la durata maximă fixată de lege pentru concesiunile de exploatare a acestor substanțe minerale, luate dela Stat și anume, pentru bitumine solide durata maximă de 50 de ani, pentru bitumine lichide, de 20—30 de ani, pentru bitumine gazeiforme, de 40 de ani, așa că fiecare substanță bituminoasă își are durata ei maximă de validare, și drepturile câștigate nu expiră la termenul maxim de 50 de ani dela promulgarea Constituțiunii pentru toate substanțele minerale la cari ele se referă.

Toate dificultățile ce se întâmpină la interpretarea textelor ce privesc drepturile câștigate și durata lor maximă, proviz. din faptul că aceasta materie din legea minelor nu a primit o reglementare suficientă, și se găsește cuprinsă în texte a căror redacțiune face îndoelnică adevărata intențiune a legiuitorului.

Înalta Curte printr'o deciziune recentă a precizat întinderea principiului înscris în art. 1 din legea pentru contenciosul administrativ, după care ori cine se pretinde vătămat în drepturile sale printr'un act administrativ de autoritate făcut cu călcarea legilor și a regulamentelor, sau prin rea voința a autorităților administrative de a rezolva cererea privitoare la un drept, poate face cerere, pentru recunoașterea dreptului său, la instanțele judecătorești competente. Chestiunea supusă Înaltei Curți era aceea de a se ști dacă un funcționar public, care nu se bucură de inamovibilitate și nici de stabilitatea prevăzută de legea pentru statul funcționarilor publici

din 1923, ar putea să se plângă pe calea contenciosului administrativ în contra unui act săvârșit fața de dânsul de autoritate a de care depinde? La prima vedere s'ar părea că nu, de oarece legea pentru contenciosul administrativ vorbește numai de funcționarii inamovibili, legal numiți. Înalta Curte a stabilit, însă că unui funcționar amovibil, nestabil, nu-i este închisă această cale, după cum ea nu este închisă nici unui simplu particular, cu condițiunea numai ca să fi fost vătămat un drept al său — ceea ce este esența. Așa un asemenea funcționar nu ar putea să se plângă pe calea contenciosului administrativ când ar fi mutat, sau transferat sau înlocuit din funcțiune, căci legea nu-i garantează nici funcțiunea și nici locul unde și-o exercită și deci nu i se atinge vreun drept, din contra el ar putea să uzeze de această cale când de ex. autoritatea nu i-ar plăti salariul său, căci atunci în adevăr s'aduce vătămare unul drept al lui.

Legea Curții de Casație, din cauză că nu prevede sancțiunea pentru unele dispozițiuni ce edictează, a dat loc la mai multe dificultăți. Așa art. 32 prescrie că cererea de casare se depune de parte sau de mandatarul ei la presidentul curții de apel a cărei deciziune se atacă, sau la prezidentul respectiv al primei instanțe. Se naște întrebarea: care va fi soarta recursului depus la Curtea de Casație? Înalta Curte a decis că este isbit de nulitate, întâiu pentru motivul că legea a avut grija să determine cu precizie instanțele la cari trebuie depus recursul și a exclus astfel Curtea de Casație, al doilea, pentru motivul că examinarea cererii de casare, dacă este redactată în condițiunile prevăzute de art. 36 din legea Curții de Casație, și în caz negativ, restituirea ei recurentului spre a se conforma cerințelor lege este impusă de art. 36 numai prezidentului instanței de fond, iar nu și prezidentului Curții de Casație.

Mai departe, art. 35 alin. II prescrie că plata taxelor pentru citarea părților va trebui făcută odată cu depunerea recursului. Dar care este sancțiunea acestei prescripțiuni? Înalta Curte a decis că, deși textul este redactat în termeni imperativi, totuși neobservarea lui nu atrage nulitatea recursului pentru motivul că, pe de o parte, legea nu pronunță nulitatea, iar, pe de altă parte, este un principiu de drept comun că, neachitarea taxelor

pe cari legea le impune a se face chiar la întroaucerea actelor pentru valorificarea unui drept, nu atrage nulitatea dacă ulterior întroducerii, în condițiunile pe cari legea le fixează, s'a făcut achitarea acelor taxe, principiu ce trebuie aplicat și aici, mai ales că este vorba de taxe de procedură, adică de taxele unor lucrări ce se efectuează după ce recursul a fost primit de autoritatea în drept.

În fine, semnaleză dispozițiunea art. 33 din aceeaș lege, a cărei redacțiune nu are preciziunea necesara. Acest text stabilește o regulă generală și anume: că termenul de recurs, atât în materie civilă cât și în materie comercială, este de o lună dela comunicarea hotărârei ce se atacă, fără distincțiune dacă hotărârea s'a dat în lipsă ori contradictoriu. Aliniatul al doilea al art. 33 aduce o excepțiune la regula generală dispunând că în cazurile prevăzute de legi speciale se vor urma acele termene. În prim rând, prin cuvântul „termen” legiuitorul a înțeles oare numai lapsul de timp sau și punctul lui de plecare? Înalta Curte s'a pronunțat în acest ultim sens și a decis că legea Dobrogei-Noui fiind o lege specială, termenul de recurs este, în conformitate cu această lege, de 15 zile dela pronunțare, iar nu dela comunicare, cum dispune art. 33 alin. I. În al doilea rând, care este înțelesul cuvintelor: „legi speciale” din alin. II al art. 33? Se referă ele la o lege care reglementează numai o anumită materie, sau și la un total de dispozițiuni speciale cuprinse într'o lege generală, cum ar fi regulile cari guvernă contestațiunile la executarea silită din codul de procedură civilă? Jurisprudența Înaltei Curți nu este încă bine fixată asupra acestui punct. Așa, printr'o deciziune s'a hotărât, în mod incidental, că și în materie de contestațiune la executarea silită se aplică regulă generală din art. 33 alin. I, iar nu excepțiunea din alin. II, și că termenul de recurs curge dela comunicarea sentinței, iar nu dela pronunțarea ei, după cum prevede art. 402 c. proc. civ. Dar mai în urmă, Înalta Curte a dat o deciziune în sens contrariu, aplicând la contestațiuni dispozițiunea din codul de proc. civ. Se naște, însă, atunci o altă întrebare: când termenul de recurs trebuie să curgă dela pronunțarea sentinței și când recursul nu este motivat în petițiunea ce-l cuprinde, în care termen pot fi ulterior depuse motivele? Art. 36 din legea Curții de Casație se ocupă de cazul când termenul de recurs curge dela comunicare și prescrie că

motivele pot fi depuse printr'o petițiune deosebită înăuntrul termenului de recurs, socotit numai dela comunicare; art. 36 nu prevede și cazul când termenul de recurs curge dela pronunțarea sentinței. Există, așa dar, în lege o lacună în această privință. Toate punctele de mai sus se găsesc acum din nou supuse judecăței Înaltei Curți printr'un recurs ce este încă pendinte.

Până la unificarea legislațiunilor din România întregită — ceea ce prin forța lucrurilor nu va putea fi înfăptuită în curând — avem de veghiat la stricta interpretare și aplicare a patru diverse legiuri. În privința acestora aceia din Basarabia reclamă imperios a i se aduce o îndreptare cât mai repede posibil în interesul bunului mers al Justiției. Într'un remarcabil raport, foarte documentat și luminos făcut de d. Președinte Rătescu, pe când era inspector al Curților de apel și de d. Prim-Președinte al Curții de Apel din Chișinău, Climescu, în urma însărcinării primită din partea d-lui Ministru de Justiție, domeniile lor constată greutățile ce instanțele judecătorești întâmpină în judecata pricinilor din cauza diversității de legiuri ce se aplică astăzi în cea parte a țării.

În adevăr, în județul Cetatea-Albă este în vigoare codul civil rus, Svodul rusesc, învechit și neîndestulător.

În județele Ismail și Cahul este în vigoare codul civil (român) și procedura civilă română.

În Basarabia veche (județele Tighina, Lăpușna, Orhei, Bălți, Soroca Hotin) se aplică:

- a) În prim loc, obiceiul pământului sau așa numitele legiuri locale, adică Hexabiblu sau procheiron nomon, prescurtare de legi, elaborat în secolul al XIV-lea, în 1345 de Constantin Armenopol, manual rezumând legislația bizantină [extras, între altele, din procheironul împăratului Vasile Macedoneanu și din sinopsis basilicorum magna et minor], în acord cu jurisprudența de atunci, — și condica lui donici.

- b) Dreptul bizantin, adică Basilicalele din timpul împăratului Leon, filosoful.

- c) Codul civil rus.

Din această diversitate de legiuri, în urma unificării administrative, a mai rezultat și această situațiune inadmisibilă că într'un acelaș județ se aplică legiuri diferite; așa raportul mai sus menționat ne arată că în județul Cahul, în 9 comune, alipite dela județul Cetatea-Albă, este în vigoare codul civil rus; în alte 11 comune, alipite dela județul

Tighina, sunt în vigoare legiurile din Basarabia veche.

Pe de altă parte, în 1919 s'a introdus în Basarabia codul comercial din vechiul regat care, în art. 1 și în art. 889, prevede că acolo unde el nu dispune se aplică codul civil și că exercițiul acțiunilor se regulează de procedura civilă, afară de dispozițiunile ce el cuprinde; ori, în Basarabia nu este introdus codul civil și nici cel de procedură civilă, și judecătorii recurg, cu privire la punctele asupra cărora codul comercial nu dispune, la legea civilă basarabeană și la codul de procedură rus, așa că codul comercial din vechiul regat, care, astfel cum este alcătuit, nu poate să-și primească adevărata și întreaga lui aplicațiune decât în unire, în concordanță cu codul și procedura civilă română, își are imperiul în Basarabia, complectat cu legiuri cu totul străine.

Pe lângă codul comercial, s'a mai extins în această parte a țării din Vechiul-Regat codul și procedura penală, unele materii din codul civil, o serie de dispozițiuni din codul de procedură civilă, și din legea judecătorilor de ocoale.

Fără de o asemenea situațiune, pentru a pune capăt actualei stări a legislației din Basarabia, pe care dnii magistrați în raportul lor o califică cu drept cuvânt de haotică, domniilelor opinează de a se extinde din legislația Vechiului Regat atât codul civil, — afară de unele materii referitoare la capacitatea femeii măritate, la căutarea paternității, la dreptul de moștenire al soțului supraviețuitor, la drepturile copiilor naturali, cari ar rămâne guvernate de normele de drept existente în Basarabia, cât și procedura civilă precum și legea judecătorilor de ocoale, cari sunt în strânsă legătură. Fără îndoială că acesta ar fi singurul mijloc de a aduce un remediu acestei stări, de a înlătura greutățile mari ce întâmpină instanțele judecătorești, și de a asigura bunul mers al justiției. Este evident că această extensiune nu ar fi definitivă, ci numai provizorie și transitorie, până la unificarea legislativă și în vedere de a o prepara și de a o facilita. O lege care ar edicta o asemenea măsură ar satisface o absolută necesitate de ordin social și, prin urmare, ar fi bine venită.

Oscar N. Nicolescu,
Prim-Președinte
la Inalta Curte de Casație

Modificarea unor articole din legea de organizare judecătorească

Așa cum a fost prezentată spre votare Senatului în urma modificării comitetului delegațiilor maturului corp, legea aceasta conține pe lângă ușoare relușări și puneri la punct a unor articole neclare din legea org. jud. din 1925 și schimbări de principiu ca: tragerea la sorți, suprimarea funcționării judecătorului unic la tribunale, introducerea vacanțelor mici la tribunale și Curți și ridicarea limitei de vârstă a consilierilor la Inalta Curte de Casație. În pripă am avea de făcut unele observări, cu gândul ca să poată fi avute în vedere mai înainte ca proiectul să fie votat și de Camera deputaților.

1. Principiul tragerii la sorți a judecătorilor pentru formarea secțiilor la Curți și tribunale, dacă este legal pentru Vechiul regat, în Ardeal va da loc la grave înconveniente. Judecătorii ce funcționează în Ardeal nu sunt toți formați la aceeași școală practică și doctrinară, existând deosebiri de aptitudini, pricepere și capacitate. Dacă sorții așează la aceeași secție pe toți cei cu practică unilaterală? Altfel alcătuiau președinții pe judecătorii a căror pricepere o cunosteau. Sistemul actual pentru binele justiției trebuia încă menținut cel puțin vorbind de Ardeal și Bucovina unde se aplică legi interprovinciale.

2. Suprimarea judecătorului unic la tribunale a dat prilej legiuitorului să se ocupe și de modul alcătuirii completelor de judecată la tribunale, legiferând soluționarea în caz de divergențe, însă numai la tribunale. La Curțile de Apel inovează în această privință (art. 37) prescriind că *orice deciziune se dă cu cel puțin trei voturi*. Dar dacă se ivește divergență? Se va întregi completul cu al patrulea consilier? sau va judeca din nou Curtea cu 5 consilieri? Dar dacă chiar în cinci, totuși vor rămâne păreri de 2 și 2 plus unul? Actualmente în apelurile de mică importanță Curtea judecă în 3 și doi decid, iar al treilea rămâne de opinie separată. În vechea lege de unde este luat textul din 1913 divergența la Curte era reglementată, prin actuala modificare se introduc discuții în lipsă de text de lege precis.

Dacă acelaș text (art. 37) prescrie că judecând în recurs în cas de Casare, Curtea de apel evoacă fondul, cum rămâne recursurile fiscale unde în urma modificării legii impozitelor și în această materie, Curtea casând trimite afecerea din nou Comisiunilor fiscale de apel. Ar trebui o punere la punct și în această privință.

3. Introducerea vacanțelor mici este un bine, după cum arată pe larg opinia separată ia d-lui Nedelcu membru în Consiliul legislativ, opinie cuprinsă în anteproiectul legii. Dar de ce iarăși tragere

la sorți, când s'ar fi putut da delegație după învoiala între judecători, și când, dacă cel tras la sorți este impedecat trebuie să se avizeze Ministerul Justiției, care să delege pe un altul din oficiu. Despre Curțile de Apel nu se pomaneste iarăși nimic. Pentru expedierea lucrărilor la Curți poate or nu rămâne un president? legea nu spune lămurit.

Ce privește vacanța mare — vorbesc de Curte de Apel, dacă s'a stabilit (suprimându-se lit. B alineatele c și d art. 222) că de vacanție rămâne un presedinte și 2 consilieri, ce se va întâmpla când acești trei magistrați judecând, nu sunt toți de aceeași opinie? Cum și cu cine se va completa divergența? că clegea zice că deciziunile Curții se dau cu cel puțin trei voturi, afară de cele ale Camerii de punere sub acuzare, ce se pot da și cu majoritate de două voturi?

4. De ce să se ridice limita de vârstă, la care magistratul trebuie scos la pensie, numai pentru Consilierii de la Casație la 70 ani și să nu se observe aceeași urcare proporțională și la Curți și tribunale? S'ar înțelege o urcare egală în cele din urmă pentru toți magistrații indiferent de instanțe, dar diferențierile apar nejustificate.

Cel puțin dacă nu s'a introdus prin lege principiul avansărilor pe loc la Curți și Tribunale din motive bugetare — deși funcționarea actuală a Cons. sup. al magistraturii s'a păstrat și costă alăta — de ce să se îngreueze amânând încă cu alăția ani avansările, pe cari mulți magistrați le așteptau în măsura ivirii vacanțelor prin scoatere la pensie. r. d.

REZUMATE DE JURISPRUDENȚE

Stabilite de instanțele judecătorești din Ardeal și Înalta Curte de Casație

Judecătorii

Cerere de reînnoire. Suspendarea execuției. Art 77 și 563 pr. c. Bazele acțiunii de reînnoire a pârâtei A. E. sunt dispozițiunile art. 563 pr. c. referitoare la punctele 4, 6, 8 și 11.

În virtutea acestei acțiuni făcută numai de una din pârâte, la 2 Aprilie 1927 s'a suspendat executarea sentinței nr. 136—1926 a cărei revizuire se cere și prin care, împreună cu pârâta de azi, în solidar, a fost obligată și alăta pârâtă, v. d. l. Gh. B. măr. cu R. I. și care nu a intervenit în procesul de reînnoire, la plata sumei de 39.000 Lei și accesorii.

Prin deciziunea dela 9 Decembrie 1927 judecătoria a revenit asupra suspendării execuției față de pârâta care nu a cerut și nici nu a intervenit în procesul de reînnoire și față de ea a revocat suspendarea execuției.

Pârâta A. B. a cerut la 2 Ianuarie 1928 ca judecătoria să revină asupra revocării suspendării execuției dela 9 Decembrie 1927 pe motivele arătate în cerere.

Având în vedere că acțiunea de reînnoire, odată ce s'a luat în considerare, în cadrul dispozițiunilor art. 563 pr. c. își urmează cursul acțiunilor în genere și deci și acestor acțiuni li-se aplică dispozițiunile art. 77 și următorii pr. c. relativ la capitolul „Tovărăși de proces“.

Că în cazul de față este necontestat, din conținutul contractantului de închiriere dela dosar și pe baza căruia s'a dat sentința nr. 136/1926, că obiectul procesului principal este o obligațiune comună între ambele pârâte, izvorâtă din acelaș temei de drept și de fapt, și anume obligațiunea de a restitui reclamantului prețul în proporție cu timpul cât acesta a posedat imobilul închiriat.

Deci asupra litigiului dintre reclamant și pârâte se poate decide numai în mod unitar și aceasta cu atât mai mult, cu cât în sentința atacată cu acțiune de reînnoire ambele pârâte au fost obligate la restituirea sumei în mod solidar.

Și atunci, în baza art. 80 pr. c. faptul că numai una din pârâte și anume A. B. a cerut reînnoirea procesului, efectele reînnoirii se extind și față de cealaltă pârâtă care nu a cerut și nici nu a intervenit în procesul de reînnoire, pentru că tot acest art. în al. 2 precizează căzurile în care această regulă nu se aplică, anume: tranzacțiuni, recunoașteri și renunțări dela drepturi.

Prin urmare și suspendarea execuției față de pârâta A. B., ca efect al cererii de reînnoire făcută de aceasta, se extinde asupra pârâtei v. d. l. Gh. B. măr. cu R. I. Ianculov (*Judecătoria rurală Timișoara nr. 929/927 jude Năsturaș*).

Tribunale

Executarea sentințelor definitive față de autoritățile publice. Legea execuției din Ardeal LX/1881 și legea contab. publice extinsă. Legea Contenciosului activ. Art. 13. În contra deciziunii de ordonarea execuției pârâta CFR. care fusese obligată definitiv la plata sumei către recl. a făcut recurs susținând că execuția contra sa, ca instituție de stat nu este admisibilă pe baza legii contabilității publice, ce a fost extinsă și în Ardeal. Din lucrările dosarului se constată că pârâta a cerut primei instanțe o copie după zisa sentință tocmei în scopul ordonanțării sumei la care a fost obligată față de firma reclamantă, ordonanțare care în mod evident nu putea avea loc decât în conformitate cu legea contabilității statutului din 21 Martie 1903, modificată în 1904, 1906 și 48 din legea pentru exploatarea CFR. și ca orice plată efectuată de stat, sau orice instituție de stat, cum e în speță CFR., trebuie să fie ordonanțată din suma ce a fost trecută în buget în cursul anului respectiv pentru acel scop, în baza creanței justificative din cari să se constate drepturile dobândite în contra instituției publice.

Că chiar dacă din citirea art. 25 din legea de execuție LX/1881 ar reeși că este posibilă o execuție contra instituțiilor publice, totuși această dispoziție a legii susamintită a fost abrogată prin introducerea în Ardeal a legii contabilității publice din 21 Martie 193 cu decretul Nr. 3605 din 27 August 1920, care edictează norme speciale referitoare la plata sumelor datorite de atari instituțiuni.

Afară de acestea, execuțiunile de orice na-

teră contra instituțiilor publice sunt astăzi reglementate în mod clar și neîndoiește prin dispozițiile art. 13 din legea Contenciosului administrativ public, în Monitorul Oficial din 23 Decembrie 1925, după care orice plată a creanțelor certe, lichide și exigibile recunoscute în mod legal sau constatate prin titluri executorii în contra județelor, comunelor sau stabilimentelor publice și neînscrise în bugetul anului financiar imediat următor epocii exigibilității lor, va putea fi urmărită asupra tuturor veniturilor lor, de unde rezultă că pe de o parte execuțiunile provizorii de asigurare contra instituțiilor publice nu sunt admise, iar pe de altă parte, că chiar execuțiunile definitive nu pot avea loc decât dacă autoritatea respectivă n'ar fi trecut suma datorită în bugetul financiar imediat următor epocii exigibilității ei, fiind evident că în cazul când autoritatea debitoare ar refuza să înscrie în buget acea sumă datorită, ea poate fi constrânsă să facă acest lucru prin hotărârea instanțelor judecătorești instituite prin legea contenciosului administrativ.

În speță, reclamanta, dacă a constatat că părtașă a'ă trecut în bugetul pe 927 pretențiunii datorită, căci din lucrările dosarului se vede că părtașă a primit sentința la 9 Septembrie 1926 și nici în bugetul în curs, trebuia să se adreseze contenciosului administrativ pentru a constrânge pe părtașă să înscrie în bugetul ei suma datorită; nefăcând acest lucru și cerând executarea pe calea de drept comun, a violat cerințele art. 13 din legea contenciosului administrativ publicată în Monitorul Oficial din 23 Decembrie 1925, dispozițiuni ce s'au violat și de către prima instanță atunci când a ordonat execuția atacată cu recurs.

În acest sens s'a pronunțat Curtea de Apel Târgu Mureș prin încheierile Nr. 325—10/1926, Tribunalul Ciuc S. I. No. Ca 784/926 și Înalta Curte de Casație și Justiție prin deciziunea No. 54/1927 din 11 Februarie 1927, care în antepenultimul considerent arată: „Că conform art. 112 și urm. din această lege — legea contabilității publice a Statului — cu privire la drepturile constatate în favoarea creditorilor Statului, creanțele acestora trebuie să fie trecute în bugetele anuale și numai în caz de neîndeplinire a acestei obligațiuni legale cei în drept au deschisă calea la Contenciosul administrativ.”

Pentru aceste considerațiuni tribunalul a trebuit să admită recursul și să holărească conform dispozițiunii, obligând pe următoarea la plata speșelor de recurs în baza art. 424, 425 pr. civ., 48 leg. ac. jud. (Trib. Ciuc S. II, No. 743/927, redactor jude Ștefănescu.)

• • •

Arendare. Clauza comisorie expresă, Pentru a cere rezoluțiunea este necesară somațiunea prealabilă. Art. 1118 c. c. a. În fapt: În contract se prevede că dacă arendașul nu plătește ratele stipulate de arenda la termen, contractul se poate desface din partea comunei (arendatoarea) și în fapt se stabilește că părții nu au plătit rata de 1 Ianuarie 1923 la termen ci au plătit-o mai târziu.

În drept: În cece privește anularea unui contract pentru neplata arenzii la termen, art. 1118 c. c. a. dispune ca cel ce dă în locațiune, dacă cu toată somațiunea făcută, locatarul întârzie cu plata prețului

locațiunii în așa fel, că la expirarea ratei doua nu a achitat încă în întregime pe cea dintâi, poate cere anularea și înainte de împlinirea termenului.

Că astfel, pentru a putea opera anularea trebuie neapărat în prealabil existența somațiunii, aceasta fiind o regulă absolută ca mod de constatarea neexecutării obligațiunii de plata arenzii.

Dispozițiunea înserată în contract nu trece peste dispozițiunea legală a art. 1118 c. c. a. de a opera așa cum prelinde reclamanta deplin drept, fără somațiune, — rezilierea, — deoarece priviți drept clauză comisorie expresă, — în redactarea care o are fiind stipulată numai rezoluțiunea pentru neexecutare la termen, adică pentru neplata la termen a ratelor de arenda stipulată. Această clauză comisorie expresă de gradul I nu modifică situațiunea legală și nu exclude aplicarea disp. art. 1118 c. c. a. întrucât și în acest caz necesar ca rezoluțiunea să fie precedată de o punere în întârziere din care să rezultă că partea în drept a înțeles să uzeze de facultatea sa de rezoluțiune, — aceasta cu atât mai mult cu cât se constată din contra chitanțele dela dosar că reclamantul în diferite rânduri a acceptat plata arenzii peste termen și a primit și dobânzi pentru ratele întârziate.

Astfel fiind în lipsa somațiunei legea (art. 1118 c. c. a.) reclamanta nu poate învoca rezoluțiunea. (Trib. Sibiu, s. II. sent. civ. 514 din 1 Noembrie 1926.)

University Curți de Apel

Valabilitatea testamentului făcut de un minor în etate de 13½ ani. Tribunalul examinând testamentul și în urma probațiunii administrate acolo, a respins acțiunea — constatând că deși minorul avea numai etatea de 13½ ani, în momentul decesului și în momentul confecționării actului de ultimă voință — totuși el avea capacitatea de a testa legalmente, fiindcă această capacitate se bazează atât pe normele de drept privat maghiar, cât și pe dispozițiunile art. 21 din legea XVI/1876, care se ocupă de forma testamentelor și care permit minorilor dela 12 ani în sus, a face testament valabil prin act notarial public. Iar referitor la starea sa mintală, Tribunalul a stabilit, ca stare de fapt, că minorul P. P. deși bolnav, totuși în momentul confecționării actului se găsea în deplină facultate mintală.

Curtea deliberând cu privire la normale de drept, cari stabilesc valabilitatea unui testament făcut de un minor dela vârsta de 12 ani în sus, nu mai încapă nici o îndoială, că norma de drept a fost bine aplicată și că în această privință sentința primei instanțe este corectă.

Referitor la starea mintală a testatorului, iarăși atât din declarațiunile medicului care a căutat pe bolnav, cât și din cuprinsul actului notarial, sunt dovezi hotărâtoare, care confirmă voința testatorului de a lăsa averea sa mamei sale legitime, cu care a trăit și care l'a îngrijit până în momentul morții sale. Asupra acestui punct Curtea a menținut punctul de vedere adoptat de Tribunal și a respins complectarea probațiunii ca neconcludentă, în speță fiindcă o expertiză medicală de „principiu” nu poate soluționa cazul concret al testatorului din speță, iar ascultarea notarului, iar nu poate aduce nici o modificare ce-

lor constatate de dsa în actul public redactat tot de dânsul. (C. Apel Timișoara S. II. n. c. 678—927).

Donațiune mortis causa. Deosebirea de donațiunea inter vivos. În fapt, Prin actul notarial public, din 28 August 1915, a intervenit între Văd. lui B. L. năs. R. R. și R. I., de o parte și de altă parte A. R. și A. I. un contract de donațiune pentru caz de moarte, prin care cele dintâi pentru cazul morții lor, donează nepoatelor lor numite $\frac{2}{3}$ părți din imobilul arătat mai sus, stipulându-se în punctul al doilea din contract, că donatoarele renunță la dreptul de a revoca donațiunea; și să învoesc, — ca după moartea lor — donatoarele să întăbuleze dreptul de proprietate în cartea funduară.

Numitele donatoare se mai constată din contractul de întreținere încheiat cu nepotul lor Z. B., — pârâtul — au transmis acestuia același imobil, stipulându-se în act prohibițiunea de neînstrăinare a imobilului, pe timpul vieții transmutătoarelor, și în baza contractului de întreținere, s'a întăbulat în cartea funduară No. 1563 a orașului Cluj, sub B. 8, dreptul de proprietate pe numele Z. B., iar sub B 9 s'a trecut prohibițiunea de sneînstrăinarea imobilului.

Este fapt că Văd. lui B. L. năs. R. R. și R. I. a încetat din viață iar pârâtul a intrat în posesia imobilului.

Reclamantele pretind prin acțiune că pârâtul să fie obligat să le recunoască dreptul de proprietate dobândit în baza contractului de donațiune pentru caz de moarte, întrucât donatoarele nu puteau transmite același imobil pârâtului, asupra căruia ele dispuseseră, iar pârâtul nu putea dobândi dreptul de proprietate, cu deosebire că a fost de rea credință, prin faptul dovedit, că a avut știință de prima dispozițiune.

În drept considerând că donațiunea pentru caz de moarte diferă esențialmente de donațiunea inter vivos, căci donatorul în cazul celei dintâi, nu se desesează, actualmente de bunul donat, donațiunea mortis causa având a se executa și deci efectul translativ al proprietății se operează numai la moartea donatarului și în cazul când donatarul supraviețuiește; — de unde consecința că donatorul în timpul vieții donatarului nu are nici un drept dobândit, și deci nici acțiunea, ci are numai o promisiune, care s'ar realiza la moartea donatarului, dacă acesta nu ar revoca-o, sau dacă bunul promis s'ar mai găsi în ființă.

Că dar promisiunea donatarului conținută în contractul donațiunii pentru caz de moarte, — chiar cu stipulațiunea de irevocabilitatea actului, nu ridică donatarului dreptul de a înstrăina, ori a dispune în vre-un mod, asupra bunului, care face obiectul aceluși contract și așa dar înstrăinarea consimțită de numitele donatoare, prin contract de întreținere — deci cu titlu oneros — către Z. B., fiind valabilă, reclamantele nu pot pretinde că acesta să le recunoască dreptul de proprietate și să le cedeze acel imobil. (C. Apel Cluj S. II. Nc. 390/927.)

Cambie dată drept plată pentru achitarea arvunei. Prin pierderea cambiei a încetat obligația născută din raportul de drept comun și a luat naștere obligația cambială. În fapt. La 13 Decembrie 1922 reclamantul

a vândut pârâtei intravilanul cu casă cuprins în C. F. No. 82 a orașului Cluj, sub No. ord. A+1, No. top. 4028/1, pentru suma de 240.000 Lei. Cumpărătoarea pârâtei a fost obligată, ca din prețul de cumpărare să platească vânzătorului suma de 140.000 Lei până la 1 Iunie 1923, iar restul de 100.000 Lei se va întăbula în favoarea vânzătorului cu dobânzi de 10% socolite dela 1 Iunie 1923. După achitarea sumei de 140.000 Lei vânzătorul a fost obligat a-i da cumpărătoarei un contract definitiv și potrivit pentru întăbularea dreptului de proprietate asupra imobilului vândut.

Conform pct. 4 din contract cumpărătoarea pârâtei a dat vânzătorului (reclamantului) ca plată o poliță pe suma de 140.000 Lei, prevăzută cu subscrierea lui C. L., care sumă s'a considerat ca arvună. Întrucât cumpărătoarea nu s'ar conforma contractului intervenit, anume n'ar plăti prima rată de 140.000 Lei prețul de cumpărare, până în ziua de 1 Iunie 1923 ora 12 a. m., arvuna dată se va pierde în favorul vânzătorului, iar vânzătorul (reclamantul) este îndreptățit a umplea și valorifica cambia. În acest caz contractul de vânzare nu mai obligă pe vânzător.

Cambia, împrorocuată este idenică cu polița dată de pârâtă ca arvună.

În drept. Polița împrorocuată s'a dat reclamantului ca plata, pentru plățirea arvunei (datio in solutum) în urma predării poliței obligația născută din dreptul comun a încetat și a luat naștere obligația cambială a pârâtei, adică prin predarea cambiei s'a achitat arvuna stipulată în contractul de vânzare și cumpărare.

În astfel de împrejurări este decizivă chestia dacă pârâta a călcat sau nu punctul 4 din contract, prin urmare dacă este îndreptățit reclamantul, ca să rețină arvuna adică să valideze polița?

Pârâta a susținut, că în luna Mai 1925 s'a prezentat la reclamant în locul pârâtei soția lui T. T. și a oferit reclamantului suma de 140.000 Lei ca o parte a prețului de cumpărare, reclamantul însă a refuzat primirea acestei sume, prin urmare nu pârâta, ci reclamantul a călcat contractul și în urma acestei împrejurări reclamantul nu este îndreptățit să valideze polița adică să rețină arvuna.

Curtea a ordonat și a efectuat ascultarea marilor propuși de pârâtă. Din cari rezultă că pârâta nu a dovedit împrejurarea de fapt, că până la 1 Iunie 1923 ea sau în locul ei soția lui Ș. T. ar fi oferit reclamantului suma de 140.000 Lei și reclamantul ar fi refuzat-o;

Având în vedere, că nici pârâta, nici în locul ei soția lui Ș. T. nu au îndeplinit stipulația contractuală cu privire la achitarea celor 140.000 Lei și nici nu erau în stare să o facă deoarece soția lui Ș. T. nu avea la ea decât suma de 10.000 Lei când s'a dus la reclamant;

conform punctului 4 din „contractul provizoriu de vânzare-cumpărare” reclamantul era îndreptățit ca să umple și să valideze polița adică să rețină arvuna.

Pentru aceste considerente pe lângă reformarea sentinței tribunalului a trebuit respinse excepțiunile pârâtei și menținut în vigoare mandatul de plădă de cambie. (C. Apel Cluj s. III. No. c. 50/925.)

Fixarea valorii substratului procesului, când nu

proprietatea, ci numai folosința imobilului se discută în baza unui raport de drept de obligație. Art. 6 și 7 pr. c. Recurs inadmisibil art. 521 pr. c. și 62 leg. acc. În fapt recurentul prin cererea rep. sub No. 1437—1927 și adresată Judecătoria de pace Hida a pornit acțiune în contra intimatei pentru a fi obligată să-l reintegreze în posesiunea imobilului avut în folosință și să-i plătească suma de 4000 Lei, folos sustras de intimată.

Că cu ocazia judecării procesului intimata a făcut cerere reconvențională înzând la obligarea reclamantului să-i recunoască dreptul de proprietate asupra aceluiși imobil;

că Judecătoria în urma dezbaterilor avute, a respins acțiunea reclamantului și a admis acțiunea părâtei; că în contra acestei hotărâri a făcut apel numai reclamantul, iar tribunalul prin sentința No. 1873—1926 a menținut hotărârea judecătorească de ocol.

În contra acestei sentințe a declarat recurs reclamantul, însă numai în ce privește pretențiunile sale, adică să-l reintegreze în posesiunea imobilului avut ca folosință și să-i restituie produsul sustras pe un an, în valoare de 4000 Lei, partea referitoare la proprietate a ramas definitivă.

În drept din datele cauzei reese că raportul juridic, care servește de bază acțiunii reclamantului recurent, este un contract de locațiune de serviciu și anume: recurentul a prestat intimatei serviciile de cântăreț la biserică, iar intimata i a dat drept plată, între altele folosința imobilului în discuție, folosință care a fost retrasă prin încetarea raportului de locațiune rezultat al înlocuirii recurentului din serviciul de cântăreț bisericesc;

Având în vedere, că art. 6 din procedura civilă nu prevede asemenea ipoteză pentru stabilirea valorii procesului;

Având în vedere însă, că ipoteza prezentă are multă analogie cu ipoteza contractului de locațiune, prevăzută de punctul 7, de sub articolul 6 proc. civ. după cum a și decis Curia maghiară, urmează a se stabili valoarea procesului conform cu acest text; (No. 295 din 13 Ianuarie 1914 Curia m.)

Având în vedere, că în conformitate cu punctul 7 de sub articolul 6 din proc. civ., valoarea procesului este egală cu suma folosului în timp de un an;

Având în vedere, că folosul imobilului în discuție, pe timp de un an este arătat de reclamant a fi în suma de 4000 Lei, iar judecătoria loc stabilit în suma de 1275 Lei anual;

Având în vedere, că în conformitate cu dispozițiunile art. 521, al I. proc. civ. așa cum este modificat prin legea din 4 August 1921 și art. 62 din legea accelerării, recursul este inadmisibil atunci, când valoarea procesului este sub 10.000 Lei. (C. Apel Cluj S. I. Nr. 540/927.)

Curtea de Casație

Instrăinări imobiliare Necesitatea actului scris, cerut prin ordonanța Nr. 4420/918. Este normă generală de drept, că în cazul când valabilitatea unui contract este subordonată îndeplinirii unei anumite formalități, numai atunci contractul este valabil când formalitatea este îndeplinită.

Prin ordonanța Nr. 4420 din 918, se cere formalitatea actului scris în orice instrăinare de imobile,

pentru ca convențiunea să fie valabilă, cu singurele excepții precizate în ordonanță, — rămânând totuși valabile și acele instrăinări efectuate anterior ordonanței citate, fără act scris, însă cu condiția ca, pentru dovedirea convențiunii să se fi introdus acțiune, anterior datei ordonanței, adică anterior lui 15 Octombrie 1918, căci altfel ordonanța e dată cu efect retroactiv.

Prin urmare în speță fiind vorba de o preținsă vânzare făcută, fără a fi cuprinsă într'un act scris, față de cele expuse instrăinarea este nulă, deși este efectuată cu mult anterior ordonanței, căci acțiunea în dovedirea convențiunii a fost introdusă posterior datei de 15 Octombrie 1918. (Cas. I, dec. 1770 din 27 Iunie 1927.)

* * *

Infracțiune la legile fiscale. Elementul intențional. Constatarea lui. Consecința art. 108 și 122 legea spiritului din Ardeal. Din art. 122 din legea XXVIII—1908 privitoare la impozitele publice, rezultă în mod clar că pentru existența unei infracțiuni la legile fiscale, instanțele îndreptățite de a judeca atari infracțiuni sunt datorate a constata în primul rând intențiunea din partea infractorului de a păgubi fiscul, element care este esențial și în lipsa căruia infractorul trebuie achitat.

Prin urmare, din moment ce în speță nu numai că instanța de fond, nu constată intențiunea recurentului de a frustra fiscul (prin eșirea din fabrica sa a unei cantități de spirit fără plata taxelor legale, spre a fi plasat într'un depozit liber, unde spiritul nici nu a ajuns), ci din contra însăși instanța de fond constată lipsa acestui element, deoarece ea arată că faptul a avut loc numai din cauză că recurentul nu ar fi supravegheat în mod suficient personalul său, deci că ar fi lucrat în mod imprudent, recurentul nu putea fi condamnat în baza art. 108 din legea privitoare la spirit Ardeal. (Cas. s. II. Deciziunea Nr. 845—1927.)

* * *

Recurs. Competința Curților de apel și a Inalte. Curți. Determinare după valoarea litigiului. Aplicațiunea Art. 525 pr. c. Ardeal prevede că, jurisdicțiunea de revizuire asupra sentinței Tribunalului, date ca instanță de apel, o are Curtea de apel în toate cazurile în cari valoarea litigiului nu întrece suma de 50.000 lei.

Art. 79 din noua lege de unificare a Curții de casație, menținând special această dispozițiune din procedura civilă aplicabilă în Ardeal, dispune, că, în toate cauzele ardeleni în cari după procedura în vigoare — art. 525 pr. civ. Ardeal — instanța de revizuire (recurs) a fost o Curte de apel, această instanță rămâne și după promulgarea noii legi a Curții de casație, instanța de recurs competente a judeca în afacerile de o valoare sub suma de 50.000 lei.

În speță întrucât valoarea litigiului este de 8100 lei, cererea de revizuire este de competența Curții de apel, căreia urmează a fi trimis spre judecare. (Cas. III, dec. 837 din 29 Octombrie 1927.)

* * *

Minori. Instrăinarea averii nemișcătoare a minorilor. Cum se face. Legiutorul prin paragr. 113 al. 9 art. XX, legea ungară din 1877 privitoare la regularea afacerilor de tutelă și curatelă; prevede în mod

categoric ca tutorele e obligat să ceară încuviințarea autorității tutelare, dacă voește să înstrăineze sau să însărcineze averea nemișcătoare a minorului, prin vânzare, schimb sau alt mod.

De aci urmează că în speșă, contractul de vindere-cumpărare încheiat de tutorele minorului cu părții, referitor la înstrăinarea bunurilor imobiliare ale minorului, nefiind aprobat de autoritatea tutelară, așa cum cere expres textul de lege orătat, este nevalabil în întregime și în consecință nu putea să constituie pentru părți un titlu care să legitimeze posesiunea lor.

Astfel fiind, instanța de ape numai prin exces putere și violarea paragr. 113 al. 9 ori, XX legea 1877 a respins acțiunea reclamantului pentru daune rezultate din lipsa de folosință. (Cas. I, dec. 1556 din 31 Mai 1927.)

Asediu. Dacă în primăvara anului 1919 era introdusă starea de asediu în Ardeal. Competință. Prin decretul 2798 din 14 August 1826, dat în baza legii pentru autorizarea stării de asediu, s'a declarat starea de asediu numai în cuprinsul celor 34 județe ce avea Țara la aceasă dată. Deși în urmă, decretul 1626 din 30 Iunie 1918 dispune că starea de asediu va continua pe întregul teritoriu al Țării, totuș acest decret, după cum rezultă și din instrucțiunile date pentru aplicarea lui, se referă numai la teritoriul Țării în acest timp, la Vechiul Regat și la Basorabia, iar nu și la ținuturile ardelenene cari au fost declarate unite cu Vechiul Regat abia la 18 Noembrie 1918, conform hotărârii Adunării Naționale dela Alba-Iulia. Posterior decretului de mai sus și până în primăvara anului 1919 când a avut loc faptul imputat recurentului nu a mai intervenit nici un decret care să întindă starea de asediu și în ținuturile de peste munți, așa că instanța militară nu era competentă a instrui și judeca pe recurent din cauza legii stării de asediu și a decretelor date în baza acastei legi (Cas. II, decizia penală 4815 din 22 Noembrie 1927.)

Legea Casei Muncii din Vechiul Regat nu este extinsă în Ardeal. Principiile de responsabilitate ale întreprinderilor de C. F. se stabilesc după legile locale. Legea Casei Muncii nu cuprinde nici o dispozițiune din care să rezulte că legea XVIII din 1874 din Ardeal ar fi fost abrogată. Aceasă din urmă lege, n'a putut fi abrogată nici prin regulamentul legii Casei Muncii, deoarece pe cale de regulament o lege nu poate fi nici abrogată nici modificată, astfel că dispozițiunile legii XVIII din 1874 fiind încă în vigoare, ele urmează a fi aplicate și deci în mod greșit instanța de apel s'a pronunțat în sensul că suszisa lege ar fi fost abrogată.

Prin art. 1 din zisa lege însă, se stabilește responsabilitatea întreprinderii de cale ferată pentru orice accident mortal, cu excepțiunea cazurilor când accidentul a fost provocat din însăș culpa sinistratului, iar prin art. 2 aceeaș lege se prevede că, dacă sinistratul era obligat prin lege la întreținerea cuiva, cheltuielile de întreținere ale aceluia cad în sarcina întreprinderii de cale ferată.

În ce privește obligațiunea copiilor de a-și întreține părinți rezultă din par. 154 c. c. a. care stabilește, că dacă, părinți cad în sărăcie copiii sunt

obligați a-i întreține.

În speșă, instanța de apel constată că conform legii, sinistratul nu era obligat a-și întreține pe mama reclamantă, deoarece aceasta nu poate fi considerată ca săracă în sensul legii, când se constată că posedă o casă și patru jugăre pământ care îi produce un venit suficient pentru întreținerea sa, iar aceasă constatare a instanței de apel fiind o chestiune de fapt de atribuit instanțelor de fond, scapă astfel de controlul Curții de Casație dacă nu este în contradicție cu piesele din dosar, de care recurenta nu se plânge (Cas. I, dec. 1664 din 15 Iunie 1927).

Instrăinări între soți sau logodnici. Necesitatea actului scris. Disp. legii VII din 1886 și a ordonanței 4420 din 918. Este constant că potrivit dispozițiilor paragr. 316 pr. civ. dovada cu martori este admisă chiar contra actelor autentice.

Însă este normă generală de drept material, că în cazul când valabilitatea unei convențiuni este pusă prin lege în funcție de o anumită formalitate, numai acea convențiune este valabilă, care cuprinde și acea formalitate.

Prin paragr. 23 al. VI din legea VI din legea VII din 1886, toate instrăinările făcute între soți sau logodnici, sunt supuse formalității de a fi făcute cu act scris.

Deasemenea prin ordonanța 4420 din 918 s'a decis că orice înstreinare este valabilă numai dacă este făcută prin act scris, dar totuș rămân valabile și acele instrăinări făcute fără act scris când pentru dovedirea convențiunii s'a introdus acțiune anterior datei ordonanței, adică anterior lui 15 Octombrie 1918.

Prin urmare, în speșă fiind vorba de o instrăinare între soți, fie ea chiar donațiune, dar sub condiția ca după ce reclamantul va veni din America să-i restituie obiectul înstreinat, aceasă condițiune este inoperantă atât față de disp. par. 23 al. 6 din legea VII din 1886 cât și față de disp. ordonanței 4420 din 918 deoarece condițiunea nici n'a fost introdusă anterior datei de 15 Octombrie 1918, ci abia în anul 1921, astfel că ea nu putea fi dovedită cu martori.

În ce privește admisibilitatea probei cu martori pentru dovedirea unei condițiuni, care dint'o scăpare din vedere a fost omisă de a fi trecută în contractul de instrăinare, aceasta nu rezultă de nicăiri și ar fi un non sens, căci printr'o asemenea dovadă putându-se periclita însuș contractul, scopul urmărit de legiuitor în măsura luată a contractelor scrise, n'ar putea fi ajuns (Cas. I dec. 1699 din 20 Iunie 1927).

Furt. Furtul comis de un elev dintr'un internat, dauna colegilor săi. Când poate fi urmărit și condamnat Art. 343 și 78 c. pen. ardelean. Art. 343 c. pen. ardelean prevede că „cine săvârșește furtul contra aceluia în al cărui serviciu se află sau dela care primește salariul, sau în a cărui gospodărie trăiește sau împotriva celor din intimitatea (art. 78) acestai din urmă și cari trăiesc în gospodăria comună a lui nu va putea fi tras la răspunderea penală, decât în urma unei cereri preabile făcută de patron, de capul familiei, sau de partea vătămată.

Elevii interni, ai unei școli, trăind cu toții în casă și menaj comun, ce stă sub privigherea direc-

lorului, trebuie să considerăm ca trăind în gospodăria (menajul, casa) comună a acestuia.

Prin urmare, în referire la speșă, și în vederea sus arătatului text, urmează a se cerceta dacă acești elevi pot fi considerați ca aparținând intimității acestuia.

În această privință suszitul text trimite la art. 78 c. pen. care recunoaște de persoană din intimitatea cuiva, între alții, și pe copii prin adopțiune și educațiune, intrând în această din urmă noțiune toți acei liniari cari primesc în mod stabil, educație, întreținere hrana cuiva (în textul ungueresc original... copii de hrană).

Astfel fiind și fiindu-se seamă de relațiunile identice ce există între elevii interni ai unui internat și între supraveghetorul lor, directorul internatului, nu mai încapă îndoială, că elevii interni trebuie să considerăm ca aparținând intimității directorului lor.

În asemenea condițiuni inculpatul nu poate fi tras la răspundere pentru furtul comis în prejudiciul colegilor lui din internat decât în urma cererii prealabile a directorului internatului sau a colegilor păgubiți, cerere care în speșă e constatată că nu a avut loc. (Cas. II, dec. penală 2956 din 927).

Plată fixată în monedă ce nu este în circulație în locul unde este efectuată. În ce monedă se face. Aplicațiune. În conformitate cu art. 426 al. II c. com. din Ardeal, dacă în contract este vorba de valori de cont sau de vre-un gen de monedă care nu este în circulație în locul executării, plata se va face în moneda țării după cursul cotat în locul executării la data scadenței, afară de cazul când s'a stipulat expres prin contract felul plății.

În speșă, instanța de fond examinează actele din dosar și printr-o justă interpretare și apreciere a lor, lăsată la atributul ei suveran, constată în fapt că plata urmează a se face într'un oraș din Cehoslovacia care, de altfel este și stabilimentul comercial al reclamantului. Mai constată Curtea că însăși marfa cumpărată de pârât a fost depusă într-o magazie din Cehoslovacia.

Fără de aceste constatări, Curtea de Apel a făcut o bună aplicațiune a disp. art. 320 al. II c. com. când a hotărât că plata trebuie făcută în coroane cehe, de oarece această era moneda în circulație, în localitate, unde urma a se face plata mărfii cumpărată. (Cas. III dec. 623 din 23 Iunie 1927).

Funcționarul numiți de Consiliul dirigent. Valabilitatea numirilor. Funcționarul își păstrează dreptul la pensie. Potrivit art. V din decretul lege Nr. 1462 dela 2 Aprilie 1920, numirile de funcționari făcute de Consiliul dirigent, de șefii de resort, etc. au aceiași putere ca și celelelți numiri de funcționari ai Statului păstrându-se drepturile câștigate prin acele numiri în celace privește regularea drepturilor la pensie.

În speșă, din cele ce precedeese că recurentul într'adevăra servit ca notar cercual în timpul arătat, prin urmare în conformitate cu principiul stabilit de art. V. citat, timpul servit ca notar cercual, urmează să fie respectat la calcularea pensiei așa că refuzul ministerului fiind ilegal recursul este întemeiat. (Cas. III dec. 778 din 15 Octombrie 1927).

Opoziția făcută la de procurorul general la Camera de punere sub acuzare, nu este supusă formalității

declarării la grefă, ci este supusă numai obligației de a fi notificată în termen preventivului. Curtea: Asupra prezentului recurs.

Având în vedere că prin decizia No. 50 din 1926, a Camerei de punere sub cauzare a Curții de Apel Cluj, s'a respins ca inadmisibilă opoziția făcută de Procurorul general al acestei Curții în contra ordonanței definitive No. 6—926, a judecătorului de instrucție dela cabinetul II de pe lângă tribunalul Cluj.

Că, pentru a decide astfel Camera motivează că opoziția nu a fost declarată la Cameră, ci numai i s'a încunoslințat de către Procurorul general prin adresa No. 432—925 că a fost notificată preventivului, cerând a fi pusă în curs de judecată.

Că, în contra deciziunii de mai sus Procurorul general de pe lângă Curtea de Apel din Cluj, a declarat recursul de față, susținând că prin soluțiunea dată s'a violat art. 137 pr. penală.

Că, în ce privește termenul și forma în care opozițiunea urmează a fi făcută, textul prescrie că procurorul o va adresa Camerei de acuzațiune în trei zile scotite dela data când s'a dat ordonanța.

Având în vedere că posterior acestor dispozițiuni textul citat în aliniatul 10 se ocupă și de dreptul de opozițiune acordat Procurorului general al Curții de Apel pe care nu îl subordonează vreunei formalități sau termen, ci numai obligațiunei ca opozițiunea să fie notificată în cele 20 zile ce vor urma după darea ordonanței judecătorului de instrucțiune.

Că, din întregul conținut al art. 137 rezultă că dispozițiunile cuprinse în prima parte referitoare la termenul și forma în care se pot introduce opozițiunile, nu sunt generale, ci aplicabile numai în cazul în care ele se introduc de Ministerul Public de pe lângă prima instanță.

Că, opozițiunea făcută de Procurorul general al Curții de Apel, nu este supusă formalității declarării la grefă, ci numai obligațiunei de a fi notificată preventivului, pentru ca acesta să ia cunoștință că ordonanța este atacată în termenul fixat de lege, și opozițiunea trebuie a fi considerată cu formelă prin această notificare.

Având în vedere că această interpretare este confirmată și de art. 198, pr. pen. care declară nule apelurile dacă nu sunt făcute la grefa tribunalului, afară de cazul prevăzut de art. 200 care se ocupă tocmai de apelul Procurorului general.

Avind în vedere că în speșă, este stabilit că în termenul acordat de lege Procurorul general al Curții de Apel din Cluj a notificat preventivului opozițiunea sa în contra ordonanței judecătorului de instrucțiune, iar în urmă prin adresa No. 432—926, a înaintat Camerei de punere sub acuzare dosarul împreună cu dovada primirii de preventiv a notificării opozițiunei, cerând a fi pusă în curs de judecată.

Că, Ministerul Public al Curții de Apel procedând astfel s'a conformat cerințelor legii, așa că numai prin violarea și greșita interpretare a dispozițiunilor art. 137 pr. pen. Camera de acuzare a putut respinge ca inadmisibilă opoziția.

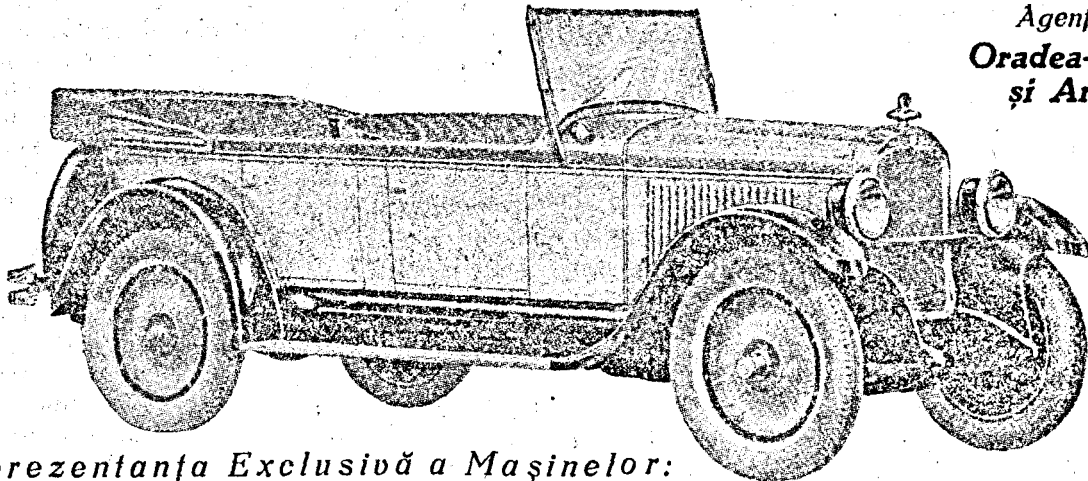
Că, deci, recursul declarat de Procurorul general al Curții de Apel Cluj, fiind întemeiat, urmează a fi admis și a se casa deciziunea No. 50 din 20 Februarie 1926, a Camerei de acuzare a acestei Curții.

Pentru aceste motive admite recursul. (Cas. II. Deciziunea No. 1322—1926).

»NOËL«

SUCURSALA: TIMIȘOARA BULEVARDUL REGINA MARIA 8.

Agenții:
Oradea-Mare
și Arad

Reprezentanța Exclusivă a Mașinelor:

BUICK ȘI OLDSMOBILE

în permanență stoc

JILESCU

CLUJ

STRADA REGINA MARIA

16

Automobile
Accesorii
Uleiuri
Autogarage
Cauciucuri
Benzină

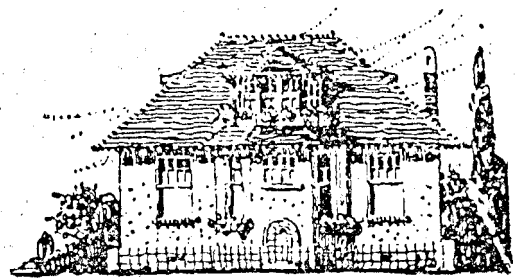
TELEFON.
7-63

»FENIX«

Societate Anonimă
Română de Asigurări

București

Str. Bis. Enei Nr. 10

Oferă asigurări populare de capitalizare
pe 10 și 15 ani combinate cu construcțiuni
de case plătibile în rate timp de 20 ani.

Ce caută
agenți serioși, în Ardeal, contra
comision.